משיבה הגמרא: אכן טעמם של רבנן שסקילה חמורה משריפה כמבואר לעיל משום שמצינו עונש סקילה על מגדף ש'פושט ידו בעיקר', ואם תאמר אם כן היאך הקילו בבת כהן שזינתה שיהא דינה רק בשריפה, הלא על כהנת יש להחמיר יותר מישראלית, וארוסה ישראלית שזינתה דינה בסקילה. יש לומר דְּקָסְבְרֵי רַבָּנַן שאכן רק על בת כהן נְשׂוּאָה שזינתה נאמר שתהא יוֹצְאָה לִשְׂרֵיפָה, וְלֹא על בת כהן אֲרוּסָה שזינתה, שכיון שגבי נשואה שזינתה דין הישראלית בחנק, הרי דין כהנת נשואה חמור ממנה לידון בשריפה, אך גבי ארוסה שזינתה, כיון שדין הישראלית בסקילה, לא יהא דין הכהנת קל ממנה, ולכך אף הכהנת בסקילה, וּמְדַאֲפְקָהּ רַחֲמָנָא – ומזה שהוציאה תורה לַאֲרוּסָה בת כהן מכלל נשואה בת כהן, שנשואה דינה בשריפה ואילו ארוסה דינה בְּסִקִּילָה כדין ארוסה בת ישראל, שְׁמַע מִינַּהּ שסְּקִילָה חֲמוּרָה משריפה.

הגמרא מבארת מהיכן למדו רבנן שסקילה חמורה מהרג (סייף): סְקִילָה חֲמוּרָה מִסַּייף, שֶׁכֵּן סקילה נִיתְּנָה לַמְנַדֵּף וּלְעוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, וַאֲמַאי חוּמְרָא של מגדף ועבודה זרה יותר משאר עבירות, דְּאָמַר לעיל שבמעשים אלו הרי הם פושטים ידיהן בעיקר, ומסתבר שניתנה להם מיתה חמורה ביותר.

דוחה הגמרא: אַדַּרְבָּה, נאמר שַׂסַּייף חָמוּר מן הסקילה, שֶׁכֵּן סייף נִיתַּן לְאַנְשֵׁי עִיר הַנִּדַּחַת לעבודה זרה, שנאמר (דברים יג יד-טז) 'יָצְאוּ אֲנָשִׁים בְּנֵי בְלִיַּעַל מִקִּרְבֶּךָ וַיַּדִּיחוּ אֶת יֹשְׁבֵי עִירָם לֵאמֹר נֵלְכָה וְנַעַבְדָה אֱלֹהִים אֲחֵרִים וגו', הַכֵּה תַכֶּה אֶת יֹשְׁבֵי הָעִיר הַהִוא לְפִי חָרֶב', וַאֲמַאי חוּמְרָא מצינו ב'עיר הנדחת' שמוכח מכך שסייף חמור מן הסקילה, שֶׁכֵּן מלבד שנענשים במיתת סייף, נענשים אף בזאת שְׁמָמוֹנָן אָבֵד, שנאמר (שם יג יז) 'וְאֵת כָּל שְׁלָלָהּ תִּקְבֹּץ אֶל תּוֹךְ רְחֹבָהּ וְשָׂרַפְתָּ בָאֵשׁ אֶת הָעִיר וְאֶת כָּל שְׁלָלָהּ כָּלִיל', ומזה שהחמירו עליהם לענושם גם בכך שיאבד ממונם, משמע שאף המיתה האמורה בהם היא החמורה יותר.

מבארת הגמרא באופן אחר: רבנן למדו שסקילה חמורה מסייף ממקום אחר, שכן אֲמִרַת מסברא, אֵיזֶה כַּח מְרוּבֶּה – איזה עון יותר חמור, כֹּחַ הַמַּדִּיחַ ומסית את העם לעבור מאחרי ה', אוֹ כֹּחַ הַנִּדָּח שזב מאחרי ה', הֲוֵי אוֹמֵר שודאי כֹּחַ הַמַּדִּיחַ חמור יותר, שכן הוא חוטא ומחטיא את האחרים, וְהלא תַּנְיָא בברייתא, מַדִּיחֵי עִיר הַנִּדַּחַת בְּסִקִּילָה. ומזה שהמדיח בסקילה, והנידחים בסייף, למדים שסקילה חמורה מן הסייף.

הגמרא מבארת מהיכן למדו רבנן שסקילה חמורה מחנק: סְקִילָה חֲמוּרָה מֵחֶנֶק, שֶׁכֵּן נִיתַּן סקילה לַמְנַדֵּף וּלְעוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, וַאֲמַאי חוּמְרָא של מגדף ועבודה זרה, כְּדְאָמַרְן לעיל, שפושטים ידיהן בעיקר.

דוחה הגמרא: אַדַּרְבָּה נאמר שֶׁחֶנֶק חָמוּר כמו סקילה, שֶׁכֵּן חנק נִיתַּן לְמַכֵּה אָבִיו וְאִמּוֹ, שנאמר (שמות כא טו) 'וּמַכֵּה אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוּמָת', ושנינו לקמן (נב:) שכל מיתה שלא נתפרשה בתורה הרי היא חנק. וַאֲמַאי חוּמְרָא – מדוע הכאת אביו ואמו נחשבת לחמורה ביותר, שֶׁכֵּן הוּקַּשׁ כְּבוֹדָן של אביו ואמו לִכְבוֹד הַמָּקוֹם, בכבוד אב ואם נאמר (שמות כ יא) 'כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ', ובכבוד ה' נאמר (משלי ג ט) 'כַּבֵּד אֶת ה' מֵהוֹנֶךָ', ודרשו בהיקש שחייב אדם לכבד את אביו ואמו כשם שחייב לכבד את ה', וממילא המחלל כבוד אביו ואמו כפושט ידו בעיקר. ומזה שלפושט יד בעיקר נתנו סקילה ולמכה אביו חנק, משמע שחומרת שתי המיתות שוה, שכן שניהם ניתנו על אותה חומרת עון.

מבארת הגמרא באופן אחר: רבנן למדו שסקילה חמורה מחנק מִדְּאַפְקֵיהּ רַחֲמָנָא – מזה שהוציאה תורה לַאֲרוּסָה בַּת יִשְׂרָאֵל שזינתה מִכְּלַל נְשׂוּאָה בַּת יִשְׂרָאֵל, מֶחֱנֶק שבנשואה לְסִקִּילָה בארוסה, וכיון שעון הארוסה חמור מעון הנשואה, שכן ארוסה בזנותה עושה רעה לשמים ופוגמת בכבוד עצמה, ואילו נשואה אינה פוגמת אלא בכבוד שמים, אבל בכבוד עצמה אינה פוגמת כל כך לפי שכבר נפגמה, שְׁמַע מִינַּהּ שסְּקִילָה חֲמוּרָה מחנק.

עתה הגמרא מבררת מהיכן למדו רבנן שסריפה חמורה מהרג וחנק. מבארת הגמרא: מנין למדו רבנן ששְּׂרֵיפָה חֲמוּרָה מִסַּייף, שֶׁכֵּן שריפה נִיתְּנָה לְבַת כֹּהֵן שֶׁזִּינְתָה, כמבואר לעיל. וַאֲמַאי חוּמְרָא של זנות בת כהן יותר משאר עבירות, שֶׁכֵּן היא מְחַלֶּלֶת אֶת אָבִיהָ, שמשעה שזינתה מקילים בכבודו, ואם מצינו בעבירה חמורה זו שדינה בשריפה, מסתבר ששריפה חמורה מסייף.

דוחה הגמרא: אַדַּרְבָּה נאמר שַׂסַּייף חָמוּר משריפה, שֶׁכֵּן סייף נִיתַּן לְאַנְשֵׁי עִיר הַנִּדַּחַת, כמבואר לעיל. וַאֲמַאי חוּמְרָא שמצינו ב'עיר הנדחת' שמוכח מכך שעונש סייף חמור מן השריפה, שֶׁכֵּן מלבד שנענשים במיתת סייף, נענשים אף בזאת שְׁמָמוֹנָן אָבֵד, כמבואר לעיל. ומזה שהחמירה תורה עליהם לעונשם גם בכך שיאבד ממונם, משמע שאף המיתה האמורה בהם חמורה.

מבארת הגמרא באופן אחר: רבנן למדו ששריפה חמורה מסייף בגזירה שוה, נֶאֱמַר תיבת 'אָבִיהָ' גבי נערה המאורסה שזינתה שדינה בִּסְקִילָה, שנאמר (דברים כב כא) 'וְהוֹצִיאוּ אֶת הַנַּעֲרָה וגו' וּסְקָלוּהָ אַנְשֵׁי עִירָהּ בָּאֲבָנִים וָמֵתָה כִּי עָשְׂתָה נְבָלָה בְּיִשְׂרָאֵל לִזְנוֹת בֵּית אָבִיהָ', וְנֶאֱמַר תיבת 'אָבִיהָ' גבי בת כהן שזינתה שדינה בִּשְׂרֵיפָה, 'אֶת אָבִיהָ הִיא מְחַלֶּלֶת בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף' (ויקרא כא ט), מָה גבי 'אָבִיהָ' הָאָמוּר בִּסְקִילָה מצינו שסְּקִילָה חֲמוּרָה מִסַּייף, כמו שהוכיחה הגמרא לעיל ממה שנינתה סקילה למדיחי עיר הנדחת, אַף גבי 'אָבִיהָ' הָאָמוּר בִּשְׂרֵיפָה, שְׂרֵיפָה חֲמוּרָה מִסַּייף.

הגמרא מבארת מהיכן למדו רבנן ששריפה חמורה מחנק: מנין ששְּׂרֵיפָה חֲמוּרָה מֵחֶנֶק, שֶׁכֵּן מצינו ששריפה נִיתְּנָה לְבַת כֹּהֵן שֶׁזִּינְתָה, וַאֲמַאי חוּמְרָא של זנות בת כהן יותר משאר עבירות, כְּדְאָמַרְן לעיל, שמחללת את אביה, ומזה שעונש המחללת בשריפה, משמע ששריפה חמורה מחנק, לפי שלא מצינו שניתנה מיתת חנק לעבירות חמורות כגון אלו.

דוחה הגמרא: אַדַּרְבָּה נאמר שֶׁחֶנֶק חָמוּר משריפה, שֶׁכֵּן חנק נִיתַּן לְמַכֵּה אָבִיו וְאִמּוֹ, כמבואר לעיל. וַאֲמַאי חוּמְרָא של מכה אביו ואמו יותר משאר עבירות, שֶׁכֵּן הוּקַּשׁ כְּבוֹדָן של אביו ואמו לִכְבוֹד הַמָּקוֹם, כמבואר לעיל, הרי מצינו שניתנה מיתת חנק לעבירה חמורה יותר מבת כהן המזנה.

מבארת הגמרא באופן אחר: רבנן למדו ששריפה חמורה מחנק מִדְּאַפְקֵיהּ רַחֲמָנָא – מזה שהוציאה תורה לִנְשׂוּאָה בַּת כֹּהֵן שזינתה מִכְּלַל נְשׂוּאָה בַּת יִשְׂרָאֵל שזינתה, שהרי אף כהנת נשואה היתה בכלל מה שנאמר (ויקרא כ י) 'וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת אֵשֶׁת אִישׁ וגו' מוֹת יוּמַת', וסתם מיתה בחנק, ושוב בא הכתוב והחמיר על בת כהן שעוונה חמור והוציאה מֵחֶנֶק לִשְׂרֵיפָה, שנאמר (שם כא ט) 'וּבַת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תָחֵל לִזְנוֹת וגו' בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף', שְׁמַע מִינַּהּ ששְּׂרֵיפָה חֲמוּרָה מחנק, כי אם חנק היה חמור יותר, היאך הקילה תורה על בת כהן שיהא עונשה בשריפה.

הגמרא מבארת מהיכן למדו רבנן שהרג חמור מחנק: מנין שסַּייף חָמוּר מֵחֶנֶק, שֶׁכֵּן סייף נִיתַּן לְאַנְשֵׁי עִיר הַנִּדַּחַת, כמבואר לעיל. וַאֲמַאי חוּמְרָא שמצינו ב'עיר הנדחת' שמוכח מכך שסייף חמור מחנק, שֶׁכֵּן מלבד שנענשים בסייף, נענשים אף בזאת שְׁמָמוֹנָם אָבֵד, כמבואר לעיל. ומזה שהחמירה תורה עליהם לענושם גם בכך שיאבד ממונם, משמע שאף המיתה האמורה בהם חמורה.

שואלת הגמרא: אַדַּרְבָּה נאמר שֶׁחֶנֶק חָמוּר מסייף, שֶׁכֵּן נִיתַּן לְמַכֵּה אָבִיו וְאִמּוֹ, וַאֲמַאי חוּמְרָא המיוחדת שבעבירה זו, שֶׁכֵּן הוּקַּשׁ כְּבוֹדוֹ של אב ואם לכבוד המקום וכל הפוגע בכבודם כפוגע בכבוד ה'. משיבה הגמרא: אֲפִילּוּ הָכִי – על אף שעון הכאת אב ואם חמור, הַפּוֹשֵׁט יָדוֹ בָּעֲיָקֵּר עָדִיף – אנשי עיר הנדחת שפשטו ידיהן בעיקר ועבדו עבודה זרה עונם חמור יותר, שזהו כבוד המקום עצמו, ונמצא מוכח שסייף האמור בעיר הנדחת חמור מחנק האמור במכה אביו ואמו.

עד כאן ביארה הגמרא את שיטת רבנן הסוברים שסקילה חמורה משריפה, שריפה מהרג, והרג מחנק. עתה מבארת הגמרא את שיטת רבי שמעון הסובר ששריפה חמורה מסקילה, וחנק חמור מהרג. שנינו במשנה: רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר כּוּ', סדר חומר מיתות בית דין שריפה סקילה חנק והרג. מבארת הגמרא: מנין למד רבי שמעון

המשך בעמוד מה

שְׁשָׂרֵיפָה חֲמוּרָה מִסְּקִילָה, שֶׁכֵּן שריפה נִיתְּנָה לְבַת כֹּהֵן שֶׁזִּנְּתָה, וּמַאי חוּמְרָא של זנות בת כהן יותר משאר עוונות, שֶׁכֵּן בכך היא מְחַלֶּלֶת אֶת כבוד אֲבִיהָ.

דוחה הגמרא: אַדְרַבָּה נאמר שסְּקִילָה חֲמוּרָה משריפה, שֶׁכֵּן סקילה נִיתְּנָה לַמְּנַדֶּה וּלְעוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, שהן מן העבירות החמורות ביותר, וּמַאי חוּמְרָא – ומהי חומרתן, שֶׁכֵּן העושה אותן הרי הוא פּוֹשֵׁט יָדוֹ בָּעֲיָקָר.

מבארת הגמרא באופן אחר: רַבִּי שִׁמְעוֹן סבר ששריפה חמורה מסקילה, שכן הוא הולך לְשִׁיטָתוּ – לשיטתו, דְּחִלק על רבנן וְאָמַר לקמן (ע"ב), אֲחוֹת בת כהן אֲרוּסָה וְאָחוֹת בת כהן נְשׂוּאָה יָצְאָה לִשְׂרֵיפָה, כלומר, מה שמצינו בבת כהן המזנה שהוציאה תורה את דינה מכלל דין ישראלית המזנה, וקבעה שדינה בשריפה, אין זה דווקא בנשואה שהוציאוה מחנק לשריפה [כפי שסברו רבנן לעיל], אלא אף בת כהן ארוסה יצאה מכלל סקילה האמור בארוסה ישראלית 'וְהוֹצִיאוּ אֶת הַנַּעֲרָה וגו' וּסְקָלוּהָ אַנְשֵׁי עִירָהּ בָּאֲבָנִים וָמֵתָה' (דברים כב כא), לכלל שריפה שנאמר (ויקרא כא ט) 'וּבַת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תֵחֵל לִזְנוֹת וגו' בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף'. וּמְדַאֲפְקֵיהּ רַחֲמָנָא – ומזה שהוציאה תורה לַאֲרוּסָה בַּת כֹּהֵן שזינתה מִכְּלַל אֲרוּסָה בַּת יִשְׂרָאֵל שזינתה, מִסְּקִילָה לִשְׂרֵיפָה, שְׁמַע מִינַּהּ ששְׂרֵיפָה חֲמוּרָה מסקילה, כי אם סקילה היתה חמורה יותר, היאך הקילה תורה על בת כהן שזינתה שיהא עונשה בשריפה.

הגמרא מבארת מנין לרבי שמעון ששריפה חמורה מחנק: שְׂרֵיפָה חֲמוּרָה מֵחֶנֶק, שֶׁכֵּן שריפה נִיתְּנָה לְבַת כֹּהֵן שֶׁזִּנְּתָה. וּמַאי חוּמְרָא, כְּדְאָמַר לעיל, שכן מחללת בית אביה.

דוחה הגמרא: אַדְרַבָּה נאמר שחֶנֶק חָמוּר משריפה שֶׁכֵּן חנק נִיתַּן לְמַכַּת אֲבִיו וְאִמּוֹ. וּמַאי חוּמְרָא, שֶׁכֵּן הוּקַּשׁ כְּבוֹדָם לְכָבוֹד הַמָּקוֹם.

מבארת הגמרא באופן אחר: למדים זאת מְדְּאַפְקֵיהּ רַחֲמָנָא לְנָשׂוּאָה בַּת כֹּהֵן שזינתה מִכְּלַל נָשׂוּאָה בַּת יִשְׂרָאֵל שזינתה, שאף בת כהן נשואה היתה בכלל מה שנאמר (ויקרא כ י) 'וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת אֵשֶׁת אִישׁ וגו' מוֹת יוּמַת', וסתם מיתה בחנק, ובא הכתוב והחמיר על בת כהן והוציאה מֵחֶנֶק לְשִׂרֵיפָה, כמבואר לעיל, שְׁמַע מִינַּהּ ששְׂרֵיפָה חֲמוּרָה מחנק, כי אם חנק חמור יותר, היאך הקילה תורה על בת כהן שזינתה שיהא עונשה שריפה.

הגמרא מבארת מנין למד רבי שמעון ששריפה חמורה מהרג: שְׂרֵיפָה חֲמוּרָה מִסַּייִף, שֶׁכֵּן שריפה נִיתְּנָה לְבַת כֹּהֵן שֶׁזִּנְּתָה. וּמַאי חוּמְרָא, כְּדְאָמַר לעיל, שמחללת בית אביה.

דוחה הגמרא: אַדְרַבָּה נאמר שסַּייִף חָמוּר משריפה, שֶׁכֵּן סייף נִיתַּן לְאַנַּשֵׁי עִיר הַנִּדַּחַת, וּמַאי חוּמְרָא ב'עיר הנדחת' שמוכח מכך שסייף חמור משריפה, שֶׁכֵּן מְמוֹנָם אָבֵד, ומזה שהחמירו עליהם משמע שאף המיתה האמורה בהם חמורה ביותר.

מבארת הגמרא באופן אחר: אָמְרַת מסברא, וְכִי אֵיזֶה כַּח מְרוּבֶּה – איזה עון יותר חמור, כֹּחַ הַמְּזִידִין אחרים לעבודה זרה, אוֹ כֹּחַ הַנִּדָּח ועובד עבודה זרה,

הֲוֵי אוֹמֵר שִׁפְחַת הַמַּדִּיחַ חמור יותר, לפי שחטא והחטיא את הרבים.
וכיון שדעת רבי שמעון שמדיחי עיר הנדחת בחנק, ואילו אנשי
עיר הנדחת שהם הנידחים דינם בסייף, נמצאנו למדים שחנק
חמור מסייף, ומעתה יש ללמוד בקל וחומר, וּמַה חֶנֶק שֶׁחָמוּר מִסַּיִיף
שְׁרֵיפָה חֲמוּרָה מִמֶּנּוּ, כמבואר לעיל (ע״א), סַיִיף הַקַּל מחנק לֹא כָּל
שֶׁכֵּן שתהא שריפה חמורה ממנו.
הגמרא מבארת מנין לרבי שמעון שסקילה חמורה מחנק: סְקִילָה
חֲמוּרָה מֵחֶנֶק, שֶׁכֵּן סקילה נִיתְּנָה לַמְנַדֵּף וּלְעוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים.
וּמַאי חוּמְרָא, כְּדְאָמַרַן לעיל (ע״א) שפושטים ידיהן בעיקר. דוחה
הגמרא: אַדְרַבָּה נאמר שֶׁחֶנֶק חָמוּר מסקילה, שֶׁכֵּן חנק נִיתַּן לְמַכֵּה
אָבִיו וְאִמּוֹ, וּמַאי חוּמְרָא, שֶׁכֵּן הוּקַּשׁ כו׳ כבוד אביו ואמו לכבוד
המקום. מבארת הגמרא באופן אחר: רבי שמעון למד שסקילה
חמורה מחנק מִדְּאַפְקֵיהּ רַחֲמָנָא – מזה שהוציאה תורה לְאֲרוּסָה בַּת
יִשְׂרָאֵל שזינתה מִכְּלַל נְשׂוּאָה בַּת יִשְׂרָאֵל שזינתה, מִדִּין חֶנֶק
שבנשואה לְדִין סְקִילָה בארוסה, שֶׁמַּע מִינַּהּ שְׁסְקִילָה חֲמוּרָה מחנק.
הגמרא מבארת מנין לרבי שמעון שסקילה חמורה מסייף: סְקִילָה
חֲמוּרָה מִסַּיִיף, שֶׁכֵּן סקילה נִיתְּנָה לַמְנַדֵּף כו׳ ולעובד עבודה זרה,
שעוונם חמור בכך שפשטו ידיהם בעיקר. דוחה הגמרא: אַדְרַבָּה
נאמר סַיִיף חָמוּר מסקילה, שֶׁכֵּן סייף נִיתַּן לְאַנְשֵׁי עִיר הַנִּדַּחַת,
וּמַאי חוּמְרָא של עיר הנדחת, שֶׁכֵּן מצינו שנענשים בכך שגם
מְמוֹנָם אָבֵד. מבארת הגמרא באופן אחר: רבי שמעון למד
שסקילה חמורה מסייף ממקום אחר, שכן אָמְרַת מסברא, וְכִי אֵיזֶה
כַּח מְרוּבֶּה – איזה עון יותר חמור, כֹּחַ הַמַּדִּיחַ או כֹּחַ הַנִּדָּח לעבודה
זרה, הֲוֵי אוֹמֵר שִׁפְחַת הַמַּדִּיחַ חמור יותר, שכן חטא והחטיא את
האחרים, וכיון שלרבי שמעון המדיחים בחנק והנידחים בסייף,
נמצאנו למדים שחנק חמור מסייף. וּמעתה יש ללמוד בקל וָחוֹמֶר,
וּמַה חֶנֶק שֶׁחָמוּר מִסַּיִיף סְקִילָה חֲמוּרָה מִמֶּנּוּ כמבואר לעיל, סַיִיף
הַקַּל מחנק לֹא כָּל שֶׁכֵּן שיהא קל מסקילה.
הגמרא מבארת מנין לרבי שמעון שחנק חמור מסייף: חֶנֶק חָמוּר
מִסַּיִיף, שֶׁכֵּן חנק נִיתַּן לְמַכֵּה אָבִיו וְאִמּוֹ, וּמַאי חוּמְרָא, כְּדְאָמַרַן –
שהוקש כבוד אביו ואמו לכבוד המקום. דוחה הגמרא: אַדְרַבָּה
נאמר שַׁסַּיִיף חָמוּר מחנק, שֶׁכֵּן סייף נִיתַּן לְאַנְשֵׁי עִיר הַנִּדַּחַת
שפושטים ידיהן בעיקר, וּמַאי חוּמְרָא, שֶׁכֵּן מצינו שהם מוסיפים
ליענש בכך שְׁמָמוֹנָם אָבֵד. מבארת הגמרא באופן אחר: למדים
שחנק חמור מסייף מפרשת אנשי עיר הנדחת עצמה. שכן אָמְרַת
מסברא, וְכִי אֵיזֶה כֹּחַ מְרוּבֶּה – איזה עון יותר חמור, כֹּחַ הַמַּדִּיחַ אוֹ
כֹּחַ הַנִּדָּח, הֲוֵי אוֹמֵר שִׁכֹּחַ הַמַּדִּיחַ חמור יותר, וְתַנְיָא בברייתא,
מַדִּיחֵי עִיר הַנִּדַּחַת בְּסְקִילָה, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר בְּחֶנֶק, וכיון שלדעת
רבי שמעון המדיחים בחנק והנידחים בסייף, נמצא שחנק חמור
מסייף.
הגמרא מביאה שמועה שאמר רבי יוחנן, בענין מחלוקת רבנן ורבי
שמעון: מַתְנִיתָא בְּפוּמֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן – רגיל היה רבי יוחנן לומר
שמועה ששמע מרבותיו, נָעֲרָה הַמְאוֹרָסָה בַּת כֹּהֵן שְׁזִינְתָה, דעת
רבנן שדינה בְּסְקִילָה, ולא כבת כהן נשואה שזינתה שדינה
בשריפה, שכן לדעתם סקילה חמורה משריפה, וכיון שארוסה בת
ישראל שזינתה הרי היא בסקילה, לא יתכן שיהא עונש בת כהן
ארוסה קל ממנה להיות בשריפה, ובהכרח נשאר דינה של ארוסה
בת כהן כדין ארוסה בת ישראל ליענש בסקילה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר,
אף ארוסה בת כהן שזינתה דינה בִּשְׂרֵיפָה, שכן מה שנאמר גבי בת
כהן שזינתה שדינה בשריפה, אמור בין בארוסה ובין בנשואה,
משום שלדעתו שריפה חמורה מסקילה, ונמצא שאף בארוסה
עונש בת כהן בשריפה חמור מעונש בת ישראל שדינה בסקילה.
עוד הוסיף רבי יוחנן בשמועתו: נערה המאורסה בת ישראל
שזִּינְתָה מֵאֲבִיהָ, ונתחייבה בכך שתי מיתות, מיתת סקילה על עון
זנות אשת איש, ומיתת שריפה על עון שנבעלה מאביה, הואיל
וכאשר אדם מתחייב בשתי מיתות הרי הוא נידון בחמור שבהן,
לפיכך לדעת רבנן שסקילה חמורה משריפה, הרי היא נידונת
בְּסְקִילָה, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, הרי היא נידונת בִּשְׂרֵיפָה, כיון
ששריפה חמורה מן הסקילה.

מבארת הגמרא: מַאי קָא מַשְׁמַע לָן – מה השמיענו רבי יוחנן
בשמועתו. שעל אף שהתורה סתמה ואמרה (ויקרא כא ט) ׳וּבַת אִישׁ
כֹּהֵן כִּי תָחֵל לִזְנוֹת וגו׳ בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף׳, ובפשוטו משמע שהתורה
הוציאה בכך את כל בת כהן המזנה שאין דינה כבת ישראל המזנה
[נשואה בחנק וארוסה בסקילה], אלא דינה בשריפה, אין זה דעת
כולם, שכן לְדִעַת רַבָּנָן רק נְשׂוּאָה בת כהן יָצְאָה מכלל נשואה בת
ישראל מחנק לִשְׂרֵיפָה, וְלֹא אֲרוּסָה, שארוסה בת כהן דינה כדין
בת ישראל בסקילה. ורק לְדִעַת רַבִּי שִׁמְעוֹן, אַחַת אֲרוּסָה וְאַחַת
נְשׂוּאָה יָצְאָה מכלל בת ישראל מחנק לִשְׂרֵיפָה. וְטַעֲמָא מַאי – מדוע
הוצרכו רבנן לפרש שהפסוק מדבר רק בנשואה, ורבי שמעון
מפרש שהפסוק מדבר בין בארוסה ובין בנשואה. מִשּׁוּם דִּלְרַבָּנָן
סְקִילָה חֲמוּרָה משריפה, ואם כן לא יתכן לפרש שאף בארוסה בת
כהן אמרה תורה שדינה בשריפה, שכיון שארוסה בת ישראל
בסקילה היאך תהא בת כהן קלה הימנה לידון בשריפה. אבל לְרַבִּי
שִׁמְעוֹן שְׂרֵיפָה חֲמוּרָה מסקילה, אפשר לפרש שהפסוק מדבר בין
בנשואה ובין בארוסה ששניהם דינם בשריפה. מבארת הגמרא,
נָפְקָא מִינַּהּ – מביאורו של רבי יוחנן במחלוקת רבי שמעון ורבנן
יוצא דין, לְגַבֵּי מַה שָּׁנְתְחַיְּיב שְׁתֵּי מִיתוֹת בֵּית דִּין, שהרי הוא נִידּוֹן
בַּחֲמוּרָה שבהן. שהרי משום כך אף ארוסה בת כהן שהתחייבה
בשתי מיתות, אחת סקילה כדין ארוסה בת ישראל, והשניה
שריפה כדין בת כהן, אין דנים אותה אלא בחמורה שבהם, לרבנן
החמורה היא הסקילה ולרבי שמעון החמורה היא השריפה.
הגמרא חוזרת לבאר מה שאמרו לעיל (ע״א) שרבי שמעון הסובר
ששריפה חמורה מסקילה הולך לשיטתו שבת כהן שזינתה בין
ארוסה בין נשואה דינה בשריפה. מבארת הגמרא: מַאי רַבִּי שִׁמְעוֹן
– היכן מצינו שרבי שמעון אמר בפירוש שבת כהן בין ארוסה בין
נשואה דינה בשריפה, דְּתַנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, שְׁנֵי כְּלָלוֹת נֶאֶמְרוּ
בְּבַת כֹּהֵן, כלל אחד נאמר בארוסה, שסתם בה הכתוב ואמר (דברים
כב כא) ׳כִּי יִהְיֶה נַעֲרָה בְתוּלָה מְאֹרָשָׂה לְאִישׁ וּמְצָאָהּ אִישׁ בָּעִיר
וְשָׁכַב עִמָּהּ, וְהוֹצֵאתֶם אֹתָם בָּאֲבָנִים וָמֵתוּ׳, משמע כל
ארוסה בין ישראלית בין בת כהן שזינתה דינה בסקילה, וכלל שני
נאמר בנשואה, שסתם בה הכתוב ואמר (ויקרא כ י) ׳וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף
אֶת אֵשֶׁת אִישׁ וגו׳ מוֹת יוּמַת הַנֹּאֵף וְהַנֹּאָפֶת׳, משמע כל אשת איש
שזינתה בין ישראלית בין בת כהן
דינה בחנק. מדייקת הגמרא את לשון הברייתא ומקשה: וכי כללות
אלו נאמרו דווקא בְּבַת כֹּהֵן וְלֹא בְּבַת יִשְׂרָאֵל, הלא הפסוקים
נאמרו בין בבת ישראל ובין בבת כהן. מתרצת הגמרא: אל תאמר
׳נאמרו בבת כהן׳, אלא אֵימָא ׳נאמרו אַף בְּבַת כֹּהֵן׳, כלומר, מה
שסתמה התורה בתחילה שארוסה המזנה בסקילה ונשואה המזנה
בחנק, היינו בין בבת ישראל ובין בבת כהן. ממשיכה הברייתא
ואומרת: וּבהמשך הַהוֹצִיא הַכָּתוּב את דין נְשׂוּאָה בת כהן מִכְּלַל דִּין
נְשׂוּאָה בת ישראל מחנק לשריפה, וְאת דין אֲרוּסָה בת כהן מִכְּלַל
אֲרוּסָה בת ישראל מסקילה לשריפה, שנאמר (ויקרא כא ט) ׳וּבַת אִישׁ
כֹּהֵן כִּי תָחֵל לִזְנוֹת אֶת אָבִיהָ הִיא מְחַלֶּלֶת בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף׳, שכן
משמע מסתימת לשון הפסוק שגם ארוסה וגם נשואה יצאו מכלל
בת ישראל. ומעתה יש להשוותם ולומר, מָה [כשם] בְּשֶׁהוֹצִיא
הַכָּתוּב את הַנְּשׂוּאָה בת כהן מִכְּלַל נְשׂוּאָה בת ישראל, כוונתו היתה
לְהַחֲמִיר, שכן הכל מודים ששריפה חמורה מחנק, אַף בְּשֶׁהוֹצִיא
הַכָּתוּב את אֲרוּסָה בת כהן מִכְּלַל אֲרוּסָה בת ישראל, לֹא בא
הכתוב אלא לְהַחֲמִיר עליה, ונמצאנו למדים שלדעת רבי שמעון
שריפה חמורה מסקילה.
מביאה הגמרא את המשך הברייתא: אולם זוֹמְמֵי נְשׂוּאָה בַּת כֹּהֵן
הרי הם בְּכְלַל זוֹמְמֵי נְשׂוּאָה בַּת יִשְׂרָאֵל – עדים שהעידו על נשואה
בת כהן שזינתה, וזממו לחייבה שריפה, ובאו עדים אחרים
והזימום שהעידו בשקר, דינם שוה לעדים שזממו כן על בת
ישראל נשואה, כשם שזוממי נשואה בת ישראל בחנק אף זוממי
נשואה בת כהן בחנק. וְכן זוֹמְמֵי אֲרוּסָה בַּת כֹּהֵן הם בְּכְלַל זוֹמְמֵי
אֲרוּסָה בַּת יִשְׂרָאֵל, ודינם בסקילה, כיון שרק על בת כהן עצמה
נאמר ׳הִיא מְחַלֶּלֶת בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף׳ שיצאה מכלל דין בת ישראל, אך

המשך בעמוד צג

זוממה ובועלה דינם כזוממי ובועלי בת ישראל.
הגמרא מביאה ברייתא הדורשת את הפסוק האמור גבי בת כהן
המזנה: **תְּנוּ רַבָּנָן**, נאמר בתורה גבי בת כהן המזנה (ויקרא כא ט) 'וּבַת
**אִישׁ כֹּהֵן כִּי תָחֵל לִזְנוֹת אֶת אָבִיהָ הִיא מְחַלֶּלֶת בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף'.
מבארת הברייתא את הדינים הנדרשים מפסוק זה.
דין ראשון: **יָכוֹל** שנפרש את לשון הפסוק 'כי תחל' שאפילו בת כהן
שחִלְּלָה **אֶת הַשַּׁבָּת** יהא דינה בשריפה. **תַּלְמוּד לוֹמַר**, 'לִזְנוֹת',
ללמדך שרק **בְּחִילּוּלִין שֶׁבְּזְנוּת הַכָּתוּב מְדַבֵּר**.
דין שני: **יָכוֹל** שנפרש **שֶׁאֲפִילּוּ פְּנוּיָה** בת כהן שזינתה, שאף היא
מחללת את אביה, יהא דינה בשריפה, למדים מגזירה שוה שאין
לומר כן, שכן **נֶאֱמַר כָּאן** – בבת כהן שזינתה תיבת **'אָבִיהָ'** 'אֶת
אָבִיהָ הִיא מְחַלֶּלֶת', **וְנֶאֱמַר לְהַלָּן** – גבי ארוסה בת ישראל שזינתה
'אָבִיהָ' 'וְהוֹצִיאוּ אֶת הַנַּעֲרָה וגו' וְסָקְלוּהָ אַנְשֵׁי עִירָהּ בָּאֲבָנִים וָמֵתָה
כִּי עָשְׂתָה נְבָלָה בְּיִשְׂרָאֵל לִזְנוֹת בֵּית אָבִיהָ' (דברים כב כא), **מַה לְּהַלָּן**
גבי בת ישראל הפסוק מדבר **בִּזְנוּת עִם וְיֵקָּת הַבַּעַל** – קשר לבעל,
דהיינו ארוסה או נשואה, **אַף כָּאן** גבי בת כהן הפסוק מדבר **בִּזְנוּת
עִם וְיֵקָּת הַבַּעַל**, דהיינו ארוסה או נשואה אבל לא פנויה.
דין שלישי הנלמד מן הפסוק. שואלת הברייתא: מנין שתיבת
'אביה' מיותר ונדרש לגזירה שוה, **אוֹ אֵינוֹ אוֹמֵר 'אֲבִיהָ' אֶלָּא**
ללמדך שרק כשזינתה עם אביה דינה בשריפה, **וּלְהוֹצִיא אֶת כָּל
הָאָדָם**, שאם זינתה עמם דינה כדין הישראלית. משיבה הברייתא,
כְּשֶׁהוּא – כשהפסוק ממשיך **ואוֹמֵר 'הִיא מְחַלֶּלֶת'**, **הֲוֵי** אומר שאף
המזנה עם **כָּל אָדָם אֲמוּר** בפרשה זו לחייבה שריפה, שכן 'הִיא
מְחַלֶּלֶת' משמעו שהיא המחללת אותו ולא הוא המחלל אותה,
והיינו באופן שזינתה עם אחרים. וכיון שאינו נצרך לכך, בהכרח
הָא מָה אֲנִי מְקַיֵּים 'אֲבִיהָ', לדרשו בגזירה שוה האמורה לעיל
שֶׁנֶּאֱמַר כָּאן 'אֲבִיהָ' וְנֶאֱמַר לְהַלָּן 'אֲבִיהָ', **מַה לְּהַלָּן זְנוּת עִם וְיֵקָּת
הַבַּעַל, אַף כָּאן זְנוּת עִם וְיֵקָּת הַבַּעַל**, ולמעט פנויה בת כהן שזינתה
שהואיל ואין לה זיקת בעל אין דינה בשריפה.
דין רביעי הנלמד מן הפסוק. שואלת הברייתא: מאחר ואתה למד
בת כהן שזינתה מנערה המאורסה שזינתה בגזירה שוה, **אִי מָה
לְּהַלָּן** גבי בת ישראל מדובר **בְּנַעֲרָה** שהביאה שתי שערות ולא
הביאה סימני בגרות **וְהִיא אֲרוּסָה, אַף כָּאן** גבי בת כהן שזינתה
מדובר בעודה **נַעֲרָה וְהִיא אֲרוּסָה**. אך **נַעֲרָה וְהִיא נְשׂוּאָה**, או **בּוֹגֶרֶת
וְהִיא אֲרוּסָה**, או **בּוֹגֶרֶת וְהִיא נְשׂוּאָה, וַאֲפִילּוּ חִזְקִינָהּ**, מַנַּיִן שאף הן
דינן בשריפה. **תַּלְמוּד לוֹמַר 'וּבַת כֹּהֵן'**, ומייתור ה'וא"ו' למדים שדין
זה נאמר על בת כהן **מָכָל מָקוֹם**, בין כשהיא ארוסה בין כשהיא
נשואה, בין כשהיא נערה ובין כשהיא בוגרת.
דין חמישי הנלמד מן הפסוק: ממה שנאמר **'בַּת כֹּהֵן'**